

Media: ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ **Page:** 65-66 **Published at:** 09-07-2023
Author: **Surface:** 988.14 cm² **Circulation:** 32170
Subjects:

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΓΓΕΛΗ ΜΠΕΛΛΗ/ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Πεζογραφία

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ
Ηλιος με Ξιφολόγχες
 Εκδόσεις Πατάκη, 2023,
 σελ. 416, τιμή 18,80 ευρώ

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Με ένα μυθιστόρημα που καταβυθίζεται στην ιστορία της μεσοπολεμικής Θεσσαλονίκης, χωρίς να μπορεί να χαρακτηριστεί ευθέως ιστορικό ενόσω ανοίγει διαύλους επικοινωνίας τόσο με το κατασκοπικό όσο και με το αστυνομικό – ή και με το ερωτικό – μυθιστόρημα, συνεχίζει την πεζογραφική του πορεία ο **Γιώργος Σκαμπαρδώνης**, διακόποντας, σε αυτή τη φάση τουλάχιστον, τη διηγηματογραφική του διαδρομή. Ο αφηγηματικός χρόνος περιορίζεται στο πρώτο εξάμηνο του 1931, αλλά αρδεύεται τόσο από το κοντινό παρελθόν όσο και από το εγγύ μέλλον της ίδιας πολιτικής περιόδου. Εθνικόφρονες, εβραϊκές οργανώσεις, κομμουνιστές, σοσιαλιστές, αρχαιομαρξιστές (τροτσκοιστές), καρφιά και κατάσκοποι, οι οποίοι διεισδύουν σε όλο το προηγούμενο φάσμα, το μακρύ χέρι της Βουλγαρίας και της Ρωσίας και η αδιάκοπη σύγκρουση βενιζελικών και βασιλικών συνθέτουν το πολύτροπο ανθρωπομάνι που περνά από τις σελίδες του Σκαμπαρδώνη σε μια Θεσσαλονίκη με πλήθος εφημερίδες, πολλές γλώσσες και πολλαπλές κουλτούρες ενόσω η δράση καταλήγει στον εμπρησμό της εβραϊκής συνοικίας του Κάμπελ από την οργάνωση Εθνική Ενωση Ελλάς (ΕΕΕ ή Τρία Ειψλον) και στην πρώτη μαζική αντίδραση κατά των Εβραίων στην Ευρώπη: αντίδραση

Ιστορία και κοινωνία

Η Ιστορία έχει τροφοδοτήσει και άλλοτε τα μυθιστορήματα του Σκαμπαρδώνη: από το *Γερνάω επιτυχώς* (2000) και την καθημερινή Θράκη της δεκαετίας του 1940 ή το *Ουζερί Τσιτσάνης* (2001) και τον *Βασίλη Τσιτσάνη* στη Θεσσαλονίκη της ίδιας δεκαετίας μέχρι το *Πολύ βούτυρο στο τομάρι του σκύλου* (2006) και την επίσκεψη κατά τη δεκαετία του 1960 του *Ντε Γκωλ* στη Θεσσαλονίκη, οπότε και η δολοφονία του *Γρηγόρη Λαμπράκη*, το *Ολα βγαίνουν καλώς εναντίον μας* (2008) και τον *Μάρκο Βαμβάκαρη* του Μεσοπολέμου ή το *Casa Μπιάρρα* (1919) και τα Ιουλιανά του 1965. Η διαφορά ως προς τον *Ηλιο με Ξιφολόγχες* είναι πως λόγω των διαφορετικών κοινωνικών στρωμάτων που αναδεικνύει ο μύθος (από υπουργούς και βιομηχάνους μέχρι πόρνες και κομματικά στελέχη), μαζί με τα δεκάδες πραγματικά πρόσωπα τα οποία εμφανίζονται επί σκηνής, ο ρυθμός της αφήγησης αναπτύσσεται κατά ριπάς με την κεντρική κατεύθυνση προς το Κάμπελ να ξεπηδά ήδη από την πρώτη σελίδα

Ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης παίζει με τα τεκμήρια του ιστορικού μυθιστορήματος και με τις παρορμήσεις μιας ερωτικής σπουδής χωρίς να ασελγεί ποτέ σε κανένα σκέλος

Πάθη πολιτικά, πάθη ψυχικά

Το μωσαϊκό της **μεσοπολεμικής Θεσσαλονίκης** γίνεται η μυθιστορηματική ύλη του νέου βιβλίου του **Γιώργου Σκαμπαρδώνη**, ο οποίος θέτει σε πρώτο πλάνο τον **εμπρησμό της εβραϊκής συνοικίας του Κάμπελ** και έναν **υπερβατικό έρωτα**

που θα συνδέσει ευθέως τον φασισμό με τον αντισιμιτισμό, προαναγγέλλοντας τη ναζιστική Γερμανία. Με αυτή ακριβώς την έννοια διατρέχει τον ιστορικό του χρόνο ο Σκαμπαρδώνης, συμπυκνώνοντας από τη μια πλευρά τα ελληνικά φασιστικά προανακρούσματα στην κορυφαία στιγμή του Κάμπελ και προλαβαίνοντας από την άλλη μεριά να κάνει ένα νεύμα στη σημερινή ιστορική μας γνώση με την υπόρρητη, προβολική

ανάκληση της «Νύχτας των κρυστάλλων» (Kristallnacht) και το παγερμανικό πογκρόμ του 1938, που εγκαινίασαν την πορεία προς το Ολοκαύτωμα. Και επειδή το μυθιστόρημα – ακόμα κι αν καταγίνεται με ιστορική ύλη – δεν αποτελεί Ιστορία, ο Σκαμπαρδώνης μάς επιτρέπει να σκεφτούμε την επερχόμενη συνέχεια της εποχής την οποία αναπαριστά, χωρίς παρ' όλα αυτά να αυθαιρέτησε ιστορικά και μυθιστορηματικά. Παράλληλα, αξιοποιεί ένα

πλήθος ιστορικών γεγονότων, προσώπων, αλλά και πηγών, που δεν βαραίνουν ποτέ, παρά τον λεπτομερειακό τους πλούτο, ούτε τους εκτενείς διαλόγους του ούτε την περίτεχνη και πολυδαίδαλη πλοκή του.

Σασπένς και έρωτας

Η αφήγηση διασιτίζεται επίσης από το κατασκοπικό σασπένς και από τις αστυνομικού τύπου ενέργειες και έρευνες του ταγματάρχη Γόρδιου Κλήμεντου, επικεφαλής της αντικατασκοπείας στη Θεσσαλονίκη, και συνεχεται από έναν μεγάλο έρωτα – του Γόρδιου με τη μοιραία Ντανιέλ. Στο τελευταίο θα πρέπει να επιμείνω. Οχι μόνο γιατί με τον έρωτα αυτόν ο Σκαμπαρδώνης τραβάει ένα περίπου ξεχωριστό μυθιστορηματικό νήμα (ένα μυθιστόρημα μέσα στο μυθιστόρημα), υπογραμμίζοντας μία ακόμα διαφορά του *Ηλιου με Ξιφολόγχες* από τα ομόλογα μυθιστορήματά του, μη γιατί η προσωπικότητα της Ντανιέλ, που είναι μια γυναίκα πρωτοφανώς ελεύθερη για τα δεδομένα του καιρού της, και ταυτοχρόνως έτοιμη να λατρευτεί και να λατρεύει, με τον μυθικό αέρα ο οποίος της περιβάλλει (από γυναίκες μόνες μέχρι μια Harley Davidson), μας αποσπά από τα ιστορικά δρώμενα ή μάλλον φωτίζει τα ιστορικά δρώμενα με έναν ανεπανάληπτα πλάγιο και αιφνιδιαστικό τρόπο. Τα πολιτικά πάθη που οδηγούν στο Κάμπελ βρίσκουν εδώ το αντιθετικό

τους σύστοιχο στο σωματικό και ψυχικό πάθος που συνδέει τον ταγματάρχη και την Ντανιέλ, εφοδιάζοντας τους ερωτευμένους με μια δύναμη υπέρβασης, ακόμα και μετά το όνειδος του Κάμπελ.

Επιείκεια και καλοσύνη

Πιστός φιλελεύθερος, κουρασμένο παιδί της Μικρασίας και ακέραιος αξιωματικός, ο ταγματάρχης μπορεί να μην κατορθώνει να λύσει τον γόρδιο δεσμό των πολιτικών περιπλοκών που γεννούν το Κάμπελ αλλά κερδίζει σε επιείκεια και καλοσύνη μέσω του ανυψωτικού δεσμού με την Ντανιέλ (αν φανταστούμε μια ερμηνεία του ονόματός του είναι πιθανόν να ανακαλύψουμε μια παρόμοια νοηματική αντιστοιχία), δίνοντάς μας και μια αίσθηση απανοχής (ακόμα και καταλλαγής) με τη μυθιστορηματική έξοδο που επιλέγει ο Σκαμπαρδώνης. Δουλεύοντας πάνω σε μια εξαιρετικά λεπτή φέτα χρόνου και κεντώντας στο εσωτερικό της έναν μοντέρνο έρωτα, ικανό με τον ηλεκτρισμό κορμιών και διανοίας να αποτελέσει κέντρο της ζωής της ύπαρξης, κόντρα σε κάθε εξωτερική αντικοινωνία, ο Σκαμπαρδώνης παίζει με τα τεκμήρια του ιστορικού μυθιστορήματος και με τις παρορμήσεις μιας ερωτικής σπουδής χωρίς να ασελγεί ποτέ με κανένα σκέλος. Κάτι που δείχνει ή επικυρώνει και τις ανεξάντητες δυνατότητες της τέχνης του.